

3. MÁRIA ÉNEKE

Gyülekezeti óraszám 1. Egyházi iskolák óraszama: 1.

(Lk 1,45–56)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS:

(Felhasznált irodalom:

Fekete Károly: A Heidelbergi Káté magyarázata. Budapest, 2013, Kálvin Kiadó.

Kálvin János: Tanítás a keresztyén vallásra. Budapest, 1986, Kálvin Kiadó.

Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete. Miskolc, 2005.

Schweizer, Eduard: Das Evangelium nach Lukas. Göttingen, 1986, Vandenhoeck und Ruprecht.

Szénási Sándor: Ünnepeink, Budapest, 2007, Kálvin Kiadó.

Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995, Ráday Nyomda.

Dr. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985, Free University Press.)

A karácsonyi ünnepkör:

Advent: Az elnevezés az Adventus Domini latin kifejezésből ered, aminek jelentése: az Úr eljövetele. Ez a kifejezés Isten cselekedetére utal, és nem az emberére. Sokszor az advent kifejezést várákoszásnak magyarázzák, ami azonban az emberre teszi a hangsúlyt.

Karácsony ünnepét megelőzi négy hetet nevezünk advent időszakának. Ebben az időszakban Jézus Krisztus eljövételének ünnepére készülünk. Bod Péter elnevezte a 4 adventi vasárnapot Jézus Krisztus más-más eljövetele szerint:

1. Testi eljövétel. 2. Megtéréskor a szívben jön el Krisztus. 3. Halálunk óráján jön el. 4. Az utolsó ítéletkor jön el Krisztus.

A négy vasárnap jelképe az adventi koszorú. A két világháború között terjedt el a német Evangéliumi Ifjúsági Mozgalom kezdeményezésére.

Karácsony: Az ünnep elnevezésével kapcsolatban több vélemény létezik. Egyrészt a latin „incarnatio” szóra vezetik vissza, ami testetöltést jelent. Másrészt a szláv „kracsun” kifejezésre, ami téli napfordulót jelent.

A korai keresztyének nem szenteltek különösebb figyelmet annak, hogy Jézus születését megünnepeljék, Jézus feltámadásának a megünnepelése volt számukra fontos. Azonban idővel olyan tévtanítások kezdtek jelentkezni, amely szerint Jézus nem is volt valóságos ember. Így fordult a kori keresztyének figyelme Jézus születése felé.

Jézus Krisztus születésének pontos dátuma nem maradt fenn. Vallástörténeti magyarázat szerint a Római Birodalomban ezen a napon ünnepelték a Legyőzhetetlen Napisten „dies invicti Solis” ünnepét. A keresztyének ezzel szemben Nagy Konstantin (Kr. u. 306–336) uralkodása idején tartott niceai zsinat (325) döntése lapján Jézus születését kezdték ünnepelni ezen a napon. Ez a zsinat elítélte azt a tévtanítást, miszerint Jézust a megkeresztelkedésekor „adoptálta” Isten. Konstantinus maga keresztyénné válása előtt a napkultusz híve volt.

A karácsonyfa állítás szokása német protestáns eredetű. Az örökzöld utal a halhatatlanságra. A gyertyák arra emlékeztetnek a fán, hogy Jézus eljövételével világosságot hozott a bűn által sötétségben járó emberek számára.

Jézus testetöltésének szükségessége:

Isten kegyelmébe csak úgy kerülhetett vissza a bűnbeesett ember, ha a bűn átkától megszabadítja valaki. Ez a valaki csak valóságos ember és valóságos Isten lehetett egyszerre. Ezért kellett Jézusnak megszületnie. Aki anyai részről valóságos ember volt, Mária gyermeke, de apai oldalról a Szentlélektől fogantatott. Isten Fiának kellett megszületnie, akiben Isten „velünk” van. (Ézs 7,14; Mt 1,23) Istennek tetszett, hogy emberi alakban

szülessen meg, valóságos emberként, a megromlott emberi testet vette magára.

Mária személye:

Mária szerepét a reformátori teológia nem becsüli le, elismerjük alázatát, engedelmisségét, amit követendő példának tartunk. De nem tartjuk többnek, mint bármely más embert, akinek hite követendő példa a számunkra.

Mária éneke:

Keresztelő Jánosnak és Jézus születésének a történet párhuzamosan írja le részletesen Lukács evangélista. Zakariás és Mária is ígéretet kapnak a születendő gyermekükről. Annyiban különbözik az ígéretre adott válasz, hogy míg Zakariás nem hiszi el, és ezért büntetést kap, addig Mária elhiszi az Istentől kapott próféciát. Boldog az az ember, aki elhiszi azt, hogy mindaz beteljesedik, amit megígért neki Isten, erről szól Erzsébet.

Mária éneke mintegy felelet Erzsébet felkiáltására.

Mária éneke egyrészt személyes mondanivalót tartalmaz, másrészt az egész világra vonatkozó kijelentések szólalnak meg.

Mária személyes vonatkozású szavai (46–50. versekig):

Ő is boldognak mondja magát. Az énekében Mária kifejezi, hogy Isten annak ellenére tekintett rá, hogy a világ szemében ő nem egy hatalommal bíró, tekintélyes személy. Az Isten kegyelme és az ember kicsinysége közötti nagy különbséget emeli ki Mária azzal az énekében, hogy magát alacsonyabbrendűnek és szolgálónőnek nevezi. Annak ellenére, hogy Istennel, sőt a világgal szemben sem tudott felmutatni semmiféle nagy tettet Mária, Isten mégis őt választotta ki kegyelemből. Egyetlen dolog van, amit Isten kiválasztó kegyelmére feleletül tudott adni: az engedelmes hit. És ezt Mária meg is tette. Amit még nem látott, amit elképzelni sem tudott, abban bízott. Isten a kegyelemét Önmagához és nem az emberhez méri. Mária Megmentőnek azaz „Szótérnak” nevezi Istent. Az Istentől megtapasztalt kegyelemre a megfelelő emberi válasz az lehet csak, amit Mária is ad, magasztalás, dicsőítés, hálaadás.

Mária történelmi vonatkozású szavai (51–55. versekig):

Mária az énekében nem csak személyes történekekről beszél, nem csak a rá vonatkozó kegyelem élményéről, hanem Istennek a világban megmutató kegyelméről is szól. Istentől úgy beszél Mária, mint aki a szegények és elnyomottak védelmezője. A világban bekövetkezett szociális igazságtalanságok eltörlője. Az 51. versből kezdve a világról prófétaik múltban fogalmazza meg a gondolatokat. Meghirdeti, hogy egy új világrend kezdődik az Eljövendővel. Az Ábrahámnak tett ígéret fog beteljesedni. Izráelről azt mondja Mária, hogy felkarolta. A görög szó nem csak szolgálóként fordítható, hanem úgy is, hogy „gyermek”. Isten, mint Atya kegyelmesen emlékezik meg szeretetből a népről, akit gyermekének tekint.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* <http://lajtha.hagyományokhaza.hu/index.php?page=2017> Letöltés: 2018.07.10)

A hetedik osztályosok már jól ismerhetik a karácsonyi történeteket, és most már képesek arra, hogy a történetek mögött, Isten hatalmas cselekedete mellett, hogy emberré lett, figyeljen arra, hogy egy-egy szereplő hogyan reagál Isten kijelentésére. Mária, a fiatal lány, néhány évvel lehet idősebb, mint a tanulók, éppen ezért fontos megmutatni számukra, hogy Isten dicsőítése hogyan fakad fel az ő szívéből.

A kisiskolás kor jellemzője Erikson szerint, hogy a teljesítménnyel küzd a kisebbségi érzés ellen, a kamasznak már az identitáskeresésében kell ugyanezt megharcolnia. Hiszen sok serdülő érzi magát kevésbé értékesnek, mint társai, és ez komoly lelki problémákhoz vezethet ebben a korban. De még a látszólag kiegyensúlyozott kamaszban is időről időre előtör az érzés, kevesebb vagyok a többiekénél. A názáreti Angyali Üdvözet Bazilika kifejezi azt, ahogy megbújik bennük ez az érzés: a kétszintes templom alsó szintjén található barlang fölé, a Közel-Kelet legnagyobb temploma épült. Mária egykori otthona jelentéktelennek tűnne, semmi nem emelné ki az abból a korból származó feltárt leletek közül, de ahogy a hatalmas bazilika fölötté van, kimagasodik, és messzire látszik a környéken. Benne van, ahogy a kicsinyt Isten felmagasztalja, és ahogy ebből a felmagasztalásból hálaének fakad.

A zene nagyon fontos a serdülők számára, de már nem a hagyományos gyülekezeti énekeinket éneklük szívesen, hanem sokkal inkább az ifjúságiakat. A karácsonyi énekek azonban kivételt képeznek, mert az ünnephez való érzelmi kötődésük miatt ezeket még kamaszkorban is lelkesen vállalják. A vallásnár feladata, hogy biztassa őket az éneklésre, zenével Isten magasztalására. A csoportban lévő hangszeren játszó tanulókat megkérhetjük ilyenkor, hogy készüljenek fel egy-egy karácsonyi énekünk kíséretével, ezáltal ünnepipé téve az órát.

Ebben az időszakban különös helye van a zenehallgatásnak, és ahogy a tankönyvi lecke említi, érdemes a zeneirodalom Magnificatjaiból egyet-egyét kiemelni, elsősorban azt, ami a vallásnár szívéhez a legközelebb áll, mert a személyes kötődése, lelkesedése átragad a tanulókra. A jól ismert Bach Magnificat mellett érdekes lehet egy 20. századi magyar zeneszerző, Lajtha László művébe belehallgatni, aki maga így ír erről:

„Mert hát mi is ez a Magnificat? Mária hála-éneke... Hol van itt kiabálás, hol van itt hangos szó? Miért kell ide fortissimo énekkar s zenekar? Ez nem zsoltár, amelyben 'hangos szóval dicsérjük az Urat', ez egy, a Genézári-tó partján alig-asszony, félig leányhangon dalolt himnusz.”

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja segítséggel ismertetni Mária személyiségét. ○ Tudja segítséggel értelmezni Mária énekét, mondja el néhány mondattal, miről szól (Lukács 1,46–55). 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja önállóan elmondani Mária életének főbb eseményeit, személyiségének jellemvonásait. ○ Tudja önállóan értelmezni Mária énekét tanuljon meg néhány sort (Lukács 1,46–55).

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: Az Istentől megtapasztalt kegyelemre a válasz: a magasztalás, hálaadás, dicsőítés.

Kognitív cél: Máriának életének, szolgálatkészségének, alázatosságának a bemutatása.

Affektív cél: Isten dicsőítésének, magasztalásának érzelmi háttere.

Pragmatikus cél: A tanulók segítése abban, hogy gyűjtsék és rendszerezék a Máriával kapcsolatos, korábban már megismert és új személyi, kortörténeti információkat.

Az óra fő részei	Javaslatok	Módszertani javaslatok Taneszköz
<p>Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>Adventi énekek</p> <p>Énekeljünk a tanulók által jól ismert adventi, karácsonyi énekeket, amit szeretnek, szívesen énekelnek.</p> <p>Beszélgessünk arról, hogy miért szeretik azokat, milyen gondolatok születnek meg bennük, amikor ezeket éneklük.</p>	<p>Zene</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Adventi zenehallgatás – mi a különbség a két zene között?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bach: Magnificat I. tételének meghallgatása – Lajtha László: Magnificat (ld. További ötletek) <p>Beszélgetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Miért fontos a zene, az ének az érzelmek kifejezésében? – Hogyan jelenik meg az egyes zeneművekben mindaz, ami Máriában lejátszódhatott? <p>Kacsolódó feladat a Tk 108. o. Gondold végig! Beszéljétek meg!</p> <p>Szövegfeldolgozás – Mária éneke – páros munka (TK 103. o.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Páronként olvassák el a szöveget – Egyikük gyűjtse ki azokat a kifejezéseket, melyeket Mária saját magáról mond – Másikuk azokat, melyeket Istenről mond el az énekében – A párok beszéljék meg ezeket. Mit vettek észre? – Mit mond Mária az énekében arról, hogy miért cselekedett így Isten? (mert megígérte...) 	<p>TK Ünnepelejünk együtt! 3. lecke: Mária éneke, 102. o.</p> <p>MFEI 83. o. 1. 2. és 4. f. MFGY 64. o. 1. 3. és 4. f.</p>

	<p>Kapcsolódó feladat: Munkafüzet 1. 2. és 4. feladata.</p> <p>Imádság – kreatív módon</p> <p>Páronként írjanak egy-egy mondatot, amivel ők dicsérik Istent. Ezt olvassák fel hangosan és az egész csoport válaszolja minden egyes mondat után az aranymondást, így dicsérve közösen Istent!</p> <p>Aranymondás: „Magasztalja lelkem az Urat...” (Lk 1,46)</p>	
Ének javaslat	<p>Magnificat – kánon RÉ 305. Álmétkodással csudáljuk... 310. Küldé az Úr Isten...</p>	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Bach: Magnificat:

<https://www.youtube.com/watch?v=QQAWqqaUTHE>

Imádságra nevelés

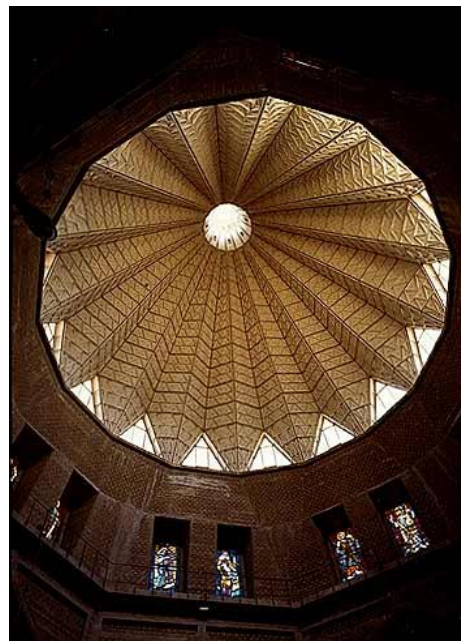
<p>Imádság a szavakkal</p> <p>1. Szavak A hittanoktató Mária énekéből a legfontosabbnak tartott szavakat papírcsíkokra írja. A szavak száma a csoport létszámmal megegyező legyen.</p> <p>2. Előkészítés A hittanoktató tetszés szerint helyezi el az asztalon a szavakat.</p> <p>3. Imádkozás szavainak kiválasztása Feladatutasítás: Mindenki válasszon ki egy szót. Majd helyezték el egymás mellé tetszés szerinti sorrendben a szavakat.</p> <p>4. Imádkozás A hittanoktató a kirakott szavakból spontán imádságot mond el hangosan.</p>	<table border="1"> <tr> <td>műfaj</td> <td>többféle</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>hittanoktató a hittanosok által választott szavak felhasználásával</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>hangosan a hittanoktató</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>Mária éneke</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra közepe vagy vége</td> </tr> <tr> <td>hittanosok</td> <td>szavakat választanak</td> </tr> <tr> <td>hittanoktató</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • előkészül • hangosan imádkozik </td> </tr> <tr> <td>eszközök</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • szavak papírra írva </td> </tr> </table>	műfaj	többféle	megfogalmazás	hittanoktató a hittanosok által választott szavak felhasználásával	imádkozás	hangosan a hittanoktató	csoport felosztása	nincs	kapcsolódás	Mária éneke	hely	óra közepe vagy vége	hittanosok	szavakat választanak	hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • előkészül • hangosan imádkozik 	eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • szavak papírra írva
	műfaj	többféle																	
megfogalmazás	hittanoktató a hittanosok által választott szavak felhasználásával																		
imádkozás	hangosan a hittanoktató																		
csoport felosztása	nincs																		
kapcsolódás	Mária éneke																		
hely	óra közepe vagy vége																		
hittanosok	szavakat választanak																		
hittanoktató	<ul style="list-style-type: none"> • előkészül • hangosan imádkozik 																		
eszközök	<ul style="list-style-type: none"> • szavak papírra írva 																		

Zenehallgatáshoz

Mária énekének számtalan zeneszerző adott dallamot, melyet a zeneirodalom Magnificat (Magasztalja – latinul) címen ismer. Egy 20. századi magyar zeneszerző, Lajtha László így vall a saját feldolgozásáról fiaihoz írt levelében: „Nem szerettem már régen Bach és a többi mesterek Magnificatjainak harsogó, trombitáló, barokkan-majesztuózus fortéit. Mert hát mi is ez a Magnificat? Mária hála-éneke... Hol van itt kiabálás, hol van itt hangos szó? Miért kell

ide fortissimo énekkar s zenekar? Ez nem zsoltár, amelyben 'hangos szóval dicsérjük az Urat', ez egy, a genezártai tó partján alig-asszony, félig leányhangon dalolt himnusz.”

Kép a názáreti bazilikában lévő Mária házáról és a kupoláról

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

1. feladat: „Egészítsd ki Mária énekét a hiányzó szavakkal!”

Instrukció: A kimaradt szavak az emberi alázatot állítják szembe Isten hatalmasságával.